

*Ir kāda teorija, kas vēsta: ja kādreiz atklātu,
kāpēc pastāv Visums un kāda ir tā jēga, tas
acumirkļi pazustu un vietā uzrastos kaut kas
vēl ērmīgāks un neizprotamāks.*

Ir kāda cita teorija, ka tas jau esot noticis.

1

Īss līdzšinējo notikumu atstāsts.

Sākumā tika radīts Visums.

Tas ārkārtīgi sanikvoja milzum daudz cilvēku, un to bieži uzskata par neveiksmīgu gājieni.

Daudzas rases tic, ka Visumu radīja kaut kāds Dievs, lai gan džatravārtīdu tauta no Viltvodles VI tic, ka būtībā visu Visumu no sava deguna izšķaudīja radījums, ko sauc par Lielo Zaļo Apčīlēkmi.

Džatravārtīdi, kas dzīvo nepārtrauktās bailēs no laika, ko paši sauc par Lielā baltā kabatlakatiņa atnākšanu, ir mazi, zili radījumi – tiem katram ir vairāk par piecdesmit rokām; viņi ir unikāli tāpēc, ka ir vienīgā rase vēsturē, kas izgudrojusi pūšamo dezodorantu vēl pirms riteņa.

Tomēr Lielā Zaļā Apčīlēkmes teorija nav guvusi plašu atzinību ārpus Viltvodles VI robežām, tādēļ pastāvīgi tiek meklēti citi skaidrojumi, jo Visums taču ir tik noslēpumaina vieta.

Piemēram, hipersaprātīgu visdimensiju būtņu rase reiz uzbūvēja milzum lielu superdatoru, ko sauca par Dziļo Domu, lai reizi par visām reizēm izskaitļotu atbildi uz Galīgo jautājumu par Dzīvi, Visumu un It visu.

Septiņarpus miljonus gadu Dziļā Doma skaitļoja un rēķināja, un beigās paziņoja, ka atbilde būtībā ir «četrdesmit divi», – un tāpēc bija jāuzbūvē vēl viens, pat vēl lielāks dators, lai atklātu, kāds tad īsti ir jautājums.

Un šis dators, ko sauca par Zemi, bija tik liels, ka to bieži kļūdaini noturēja par planētu – it īpaši dīvainās, pērtiķiem līdzīgās būtnes, kas klaiņoja pa tā virsmu, nepavisam neapzinoties, ka gluži vienkārši bija daļa no gigantiska datora programmas. Un tas ir ļoti savādi, jo, nezinot šo tik ļoti vienkāršo un acīmredzamo faktu, visā uz Zemes notiekošajā droši vien nevarēja saskaņāt ne vismazāko jēgu.

Tomēr tieši pirms izšķirošā rādījumu nolasišanas brīža Zemi negaidot iznīcināja vougoni, lai atbrīvotu vietu – tā viņi apgalvoja – jaunam hipertelpas apvedceļam, un tādā kārtā visas cerības atklāt dzīves jēgu bija zudušas uz mūžiem.

Tā varētu šķist.

Divi no šiem savādajiem, pērtiķiem līdzīgajiem radījumiem izdzīvoja.

Arturs Dents izglābās pašā pēdējā brīdī, jo kāds viņa sens draugs, Fords Prīfekts, pēkšņi izrādījās esam no mazas planētas Betelgeizes tuvumā un nevis no Gildfordas, kā bija apgalvojis, un, kas vēl svarīgāk, viņš zināja, kā nostopēt lidojošos šķīvīšus.

Trīsija Makmilana – vai Triljana – jau sešus mēnešus agrāk bija aizlaidusies no planētas kopā ar Zeifodu Biblbroksu, tolaik Galaktikas prezidentu.

Divi izdzīvojušie.

Viņi ir viss, kas atlicis no vislielākā eksperimenta, kāds jebkad ticis veikts – atrast Galīgo jautājumu un Galīgo atbildi uz Dzīvi, Visumu un It visu.

Un nepilnu pusmiljonu jūdžu no tās vietas, kur zvaigžņu kuģis laiski peld pa melnummelno kosmosa tumsību, viņiem pretim lēnām virzās vougonu kuģis.

Tāpat kā citi vougonu kuģi, arī šis izskatījās tā, it kā nebūtu vis konstruēts, bet vienkārši sarecināts. Netīkamie dzeltenie klunkuči un būves, kas izvirzījās uz āru trulos leņķos, būtu izķēmojuši paskatu lielākajai daļai kuģu, bet šajā gadījumā tas diemžēl nebija iespējams. Debesīs ir novērotas arī neglītākas parādības, taču to aculiecinieki nav pārāk uzticami.

Faktiski, lai ieraudzītu kaut ko krietni neglītāku par vougonu kuģi, būtu jādodas tajā iekšā un jāpaskatās uz pašu vougonu. Tomēr, ja būsi gudrs, tad tieši to tu vairisies darīt, tāpēc ka caurmēra vougons nedomās divreiz, pirms tev nodarīs kaut ko tik bezjēdzīgi derdzīgu, ka tu vēlēties, kaut nemaz nebūtu piedzimis vai (skaidrāk izsakoties) – kaut vougons nemaz nebūtu piedzimis.

Caurmēra vougons laikam nedomātu pat vienreiz. Viņi ir vientiesīgi, ietiepīgi radījumi ar gliemeža smadzenēm, jo patiešām nav radīti domāšanai. Analizējot vougonu anatomiju, atklājas, ka to smadzenes sākotnēji bijušas stipri deformētas, nevietā novietotas

un dispeptiskas aknas. Tā ka pats taisnīgākais, ko var pateikt par vougoniem, ir tas, ka viņi zina, kas viņiem patīk, un tas parasti ir saistīts ar cilvēku sāpināšanu un, kad vien iespējams, negantiem dusmu uzplūdiem.

Toties viņiem netik pamest darbu pusratā. It īpaši tas attiecas uz šo vougonu un – dažādu iemeslu dēļ – uz šo darbu.

Šis vougons bija kapteinis Prostetniks Vougons Dželcs no Galaktikas hipertelpas plānošanas padomes, un viņa darbs bija sagraut tā saukto planētu Zemi.

Neizsakāmi nejaukais ķermenis grozījās nepiemērotajā, gļotainajā sēdekli un cieši vērās videomonitorā. Vougoni sistemātiski novēroja zvaigžņu kuģi «Zelta sirds».

Viņu pārāk neuztrauca tas, ka «Zelta sirds» ar bezgalīgas neiespējamības dzinēju bija visskaistākais un visrevolucionārākais kuģis, kāds jebkad uzbūvēts. Estētika un tehnoloģija šim vougonam bija kā aizzieģelētas un – ja notiktu pēc viņa prāta – arī sadedzinātas un apraktas grāmatas.

Vēl jo mazāk viņa prātu nodarbināja fakts, ka uz «Zelta sirds» klāja atradās Zeifods Biblbokss. Zeifods Biblbokss tagad bija Galaktikas eksprezidents, un, lai gan visi policijas spēki Galaktikā pašlaik dzinās pakaļ gan viņam, gan šim kuģim, ko viņš bija nozadzis, tas šo vougonu neinteresēja.

Viņam bija darāms kas cits.

Ir teikts, ka vougoni nestāv pāri mazai kukuļošanai un uzpirkšanai, gluži tāpat kā jūra nestāv pāri mākoņiem, un šajā gadījumā tā bija nenoliedzama patiesība. Kad Prostetniks dzirdēja atskanam vārdus «godīgums» vai «morāls taisnīgums», viņš pasniedzās pēc savas vārdnīcas, bet, kad dzirdēja šķindam skaidru naudu lielos daudzumos, tad pasniedzās pēc likumu grāmatas un aizmeta to prom.

Tik nepielūdzami tiekdamies izpostīt Zemi un visu, kas tur atrodas, viņš nedaudz pārkāpa un pārsniedza savas profesionālā pienākuma prasības. Tika pat apšaubīts, vai iepriekšminēto apvedceļu īstenībā vispār būvēs, tomēr šo lietu pieklusināja.

Vougons noņurdēja atbaidošu apmierinājuma rūcienu.

– Dator, – viņš ķērcā, – sazvani manu smadzeņu aprūpes speciālistu.

Pēc dažām sekundēm ekrānā parādījās Sprūda Pusknauķa seja, kas smaidīja kā cilvēks, kurš zina, ka atrodas desmit gaismas gadu attālumā no vougona sejas, uz kuru viņš skatījās. Smaidam bija piejaucies arī ironijas atspīdums. Lai gan šis vougons par viņu nemitīgi izteicās kā par «manu personisko smadzeņu aprūpes speciālistu», tam nebija daudz smadzeņu, ko aprūpēt, un faktiski Pusknauķis pats nodarbināja vougonu. Viņš maksāja šausmīgi daudz naudas, lai vougons paveiktu dažus ļoti netirus darbiņus. Būdams viens no Galaktikas visizcilākajiem un veiksmīgākajiem psihiatriem, viņš kopā ar savu kolēģu konsorciju bija nobriedis iztērēt šausmīgi daudz naudas, kad likās, ka uz spēles varētu būt visa psihiatrijas nākotne.

– Nu, – viņš teica, – sveicināts, mans vougonu kapteini Prostetnik, kā mēs jutamies šodien?

Vougonu kapteinis viņam izstāstīja, ka dažu beidzamo stundu laikā bija iznīdējis gandrīz pusi savas komandas, lai to disciplinētu.

Pusknauķa smails ne uz brīdi neapdzisa.

– Nu, – viņš sacīja, – vai zināt, es domāju, ka tā ir pilnīgi normāla vougona uzvedība. Agresīvo instinktu dabiska un veselīga novirzīšana bezjēdzīgas vardarbības aktos.

– Tas, – rūca vougons, – ir tas, ko tu vienmēr saki.

– Nu, – Pusknauķis atbildēja, – es domāju, ka tā ir pilnīgi normāla psihiatra uzvedība. Labi. Skaidrs, ka mūsu garīgais stāvoklis

šodien ir ļoti labs. Tagad izstāstiet man, kā sokas ar kaujas uzdevumu?

– Mēs esam noteikuši kuģa atrašanās vietu.

– Brīnišķīgi, – teica Pusknauķis, – brīnišķīgi! Un kas ir uz klāja?

– Zemietis ir tur.

– Lieliski! Un...?

– Mātīte no tās pašas planētas. Viņi ir pēdējie.

– Labi, labi, – Pusknauķis staroja. – Kas vēl?

– Tas Prīfekts.

– Jā?

– Un Zeifods Biblbrokss.

Uz brīdi Pusknauķa smails apdzisa.

– Ak jā, – viņš sacīja, – es to jau gaidīju. Tas ir ļoti nožēlojami.

– Personisks draugs? – apjautājās vougons, kas kādreiz kaut kur bija padzirdējis šo izteicienu un nolēmis to izmēģināt.

– Ai nē, – atbildēja Pusknauķis, – vai zināt, manā profesijā personiskus draugus neiegūst.

– Ahā, – ņurdēja vougons, – profesionāla objektivitāte.

– Nē, – Pusknauķis priecīgi atteica, – mums vienkārši uz to nav ķēriena.

Viņš pieklusa. Viņa mute turpināja smaidīt, bet acis nedaudz samiedzās.

– Bet Biblbrokss, vai zināt, – viņš sacīja, – ir viens no maniem visizdevīgākajiem klientiem. Viņam bija tādas personības problēmas, kas pārspēja jebkurus psihoanalītiķu sapņus. – Pusknauķis mazliet vēl pakavējās pie šīs domas un tad to negribīgi atvairīja.

– Lai nu kā, – viņš noprasīja, – vai esat gatavs izpildīt uzdevumu?

– Jā.

– Labi. Nekavējoties iznīciniet kuģi!

– Un kā ar Biblbroku?
– Nu, – Pusknauķis skanīgi atbildēja, – Zeifods ir tikai tas puisis, vai ne?

Viņš nozuda no ekrāna.

Vougonu kapteinis nospieda skaļruņa pogu, kas viņu savienoja ar komandas atliekām.

– Uzbrukumā, – viņš teica.

Tieši tajā mirklī Zeifods Biblbrokss atradās savā kajītē un ļoti skaļi lādējās. Pirms divām stundām Galaktikas eksprezidents bija teicis, ka dosies ātri iekost uz restorānu Visuma galā, pēc tam pamatīgi saplēsās ar kuģa datoru un nikni aizmetās uz savu kajīti, kliegdams, ka aprēķināšot neiespējamības koeficientu ar zīmuli.

«Zelta sirds» neiespējamības dzinējs padarīja to par visspēcīgāko un visneparedzamāko kuģi no visiem. Nebija nekā tāda, kas tam nebūtu pa spēkam, ja vien tu zināji, tieši cik neiespējama bija varbūtība, ka reiz varētu notikt tas, ko tu gribēji.

Biblbrokss bija nozadzis šo kuģi tieši tad, kad viņam kā prezidentam bija paredzēts to palaist pirmajā lidojumā. Viņš nezināja, kāpēc bija tā rikojies, ja neņem vērā to, ka viņam kuģis patika.

Viņš nezināja arī, kāpēc bija kļuvis par Galaktikas prezidentu, ja neņem vērā, ka būt par prezidentu šķita esam tīra izprieca.

Viņš zināja gan, ka bija arī labāki iemesli, tomēr tie bija aprakti kaut kur abās smadzenēs, kādā tumšā, aizslēgtā segmentā. Viņš vēlējās, kaut abu smadzeņu tumšie, aizslēgtie segmenti pazustu, tāpēc ka tie laiku pa laikam uz brīdi uzradās un no tiem prāta gaisajos, jautrajos segmentos parādījās savādas domas, kas mēģināja novirzīt viņu no tā, ko pats uzskatīja par savas dzīves galveno nodarbošanos, proti, apbrīnojami labi pavadīt laiku.

Šobrīd viņš nepavadīja laiku apbrīnojami labi. Bija izbeigusies pacietība un zīmuli, un viņš jutās ļoti izsalcis.

– Ka tevi meteors! – Biblbrokss kļiedza.

Tieši tajā brīdī Fords Prifekts atradās gaisā. Ne jau tāpēc, ka kaut kas nebūtu kārtībā ar kuģa mākslīgo gravitācijas lauku, bet tāpēc, ka viņš lēca lejā pa kāpņu šahtu, kas veda uz kuģa apkalpes privātajām kajītēm. Tas bija ļoti augsts lēciens, ja to gribēja paveikt vienā piegājienā, un viņš neveikli piezemējās, paklupa, atguvās, traucās pa gaiteni, aizlidināja pa gaisu pārīti miniatūru apkalpošanas robotu, apšļūca ap stūri, iedrāzās Zeifoda durvīs un paskaidroja savas ierašanās iemeslu.

– Vougoni, – viņš teica.

Īsu brīdi pirms tam Arturs Dents bija iznācis no savas kajītes, lai iebaudītu tasi tējas. Šos meklējumus viņš neuzsāka ar milzīgu optimismu, jo zināja, ka vienīgais karsto dzērienu avots visā kuģī bija neizglītots aparatūras gabals, ko ražojusi Sīriusa Kibernētikas korporācija. Gudro agregātu sauca par uzturmātikas dzērienu sintezatoru, un viņš ar to bija saskāries jau agrāk.

Tas solījās izgatavot visplašāko iespējamo dzērienu klāstu, lai ikviens, kas vien gribēja izmantot aparātu, saņemtu savai personiskajai gaumei un vielmaiņai pielāgotu dzērienu. Tomēr nemainīgi pasūtītāja rokās nonāca plastmasas tase, piepildīta ar šķidrumu, kas bija gandrīz, bet ne pilnīgi, pavisam atšķirīgs no tējas.

Arturs mēģināja ievilkt šo priekšmetu diskusijā.

– Tēju! – viņš uzsauca.

– Dalies un izbaudi, – aparāts atbildēja, tomēr pasniedza viņam vēl vienu tasi salkanā šķidrums.

Viņš to aizsvieda projām.

– Dalies un izbaudi, – aparāts atkārtoja un pasniedza vēl vienu tasi.

«Dalies un izbaudi» ir ļoti veiksmīgās Sīriusa Kibernētikas korporācijas Sūdzību nodaļas moto. Sūdzību nodaļa pašlaik pārklāj trīs vidēja lieluma planētu visus lielākos sauszemes apgabalus un ir vienīgā korporācijas sastāvdaļa, kam pēdējo gadu laikā vienmēr bijusi peļņa.

Moto stāv – vai drīzāk stāvēja – uzrakstīts ar trīs jūdžu augstiem apgaismotiem burtiem netālu no Sūdzību nodaļas kosmodroma uz Īdreksa. Diemžēl uzraksta svars bija tik varens, ka neilgi pēc tam, kad tas bija uzstādīts, grunts zem burtiem iebruka, un tie pa pusei iegāzās daudzu jaunu un talantīgu sūdzību administratoru – nu jau nelaiķu – birojos.

Burtu augšējās daļas, kas redzamas no ārpuses, vietējā valodā nozīmē «Ej, iebāz savu galvu cukā», tāpēc tagad tās apgaismo tikai īpašu svinību laikā.

Arturs aizsvieda projām sesto tasi šķidruma.

– Paklausies, aparāta gabal, – viņš sacīja, – tu lielies, ka vari sintezēt visus dzērienus, kādi vien pastāv, tad kāpēc visu laiku man pasniedz to pašu nebaudāmo žļurgu?

– Barības vielu un patīkamu sajūtu dati, – purpināja aparāts. – Dalies un izbaudi.

– Tas garšo pretīgi!

– Ja esi izbaudījis visu, ko var sniegt šis dzēriens, – aparāts turpināja, – kāpēc tev nedalīties tajā ar saviem draugiem?

– Tāpēc, – Arturs dzēlīgi atbildēja, – ka negribu viņus zaudēt. Vai tu pacentīsies aptvert, ko tev saku? Tas dzēriens...

– Tas dzēriens, – aparāts mīlīgi teica, – bija individuāli pielāgots, lai atbilstu tavām personiskajām barības vielu uzņemšanas un baudas prasībām.

– Ai, – Arturs nopūtās, – tādā gadījumā es esmu diētai pakļauts mazohists, ko?

– Dalies un izbaudi.

– Aizveries!

– Vai tas būs viss?

Arturs nolēma padoties.

– Jā, – viņš atteica.

Taču tad nolēma – nolādēts, viņš nepadosies.

– Nē, – viņš sacīja, – paklausies, tas ir ļoti, ļoti vienkārši... viss, ko es gribu... ir tase tējas. Un tu man vienu pagatavosi. Ciet klusu un klausies.

Un viņš apsēdās, un pastāstīja uzturmātikas aparātam par Indiju, viņš tam pastāstīja par Ķīnu un Ceilonu. Par platām lapām, kas žāvējas saulē, par sudraba tējkannām. Viņš tam pastāstīja par tējas dzeršanu vasaras pēcpusdienās piemājas zālienā, īpaši pieņemot piena ieliešanu pirms tējas, lai karstais ūdens to nesarecinātu. Viņš tam īsumā izstāstīja pat Austrumindijas kompānijas vēsturi.

– Tad tā tas ir, ja? – jautāja uzturmātikas aparāts, kad viņš bija beidzis.

– Jā, – atbildēja Arturs, – tas ir tas, ko es gribu.

– Tu gribi ūdeni vārītu žāvētu lapu garšu?

– Jā gan. Ar pienu.

– Izspiestu no govīs?

– Nu jā, es pieņemu...

– Kādam būs drusku man jāpalīdz, – aparāts kodolīgi sacīja. No viņa balss bija pagaisusi visa mundrā murmināšana, tagad tā skanēja lietūšķi.

– Darišu, ko spēšu, – Arturs atteica.

– Tu esi izdarījis pietiekami daudz, – aparāts norūca. Tad izsauca kuģa datoru.

– Sveiki! – atsaucās dators.

Uzturmātikas aparāts pastāstīja tam par tēju. Dators satrūkās, savienoja savas loģiskās shēmas ar uzturmātikas aparātu, un viņi kopā iegrimā drūmā klusumā.

Arturs brītiņu pagaidīja, bet nekas tālāk nenotika.

Viņš iebelza aparātam, bet joprojām nekas nenotika.

Visbeidzot viņš padevās un aizklimta līdz komandtiltiņam.

Tukšajā kosmosa telpā mierīga šūpojās «Zelta sirds». Tai apkārt laistījās miljards Galaktikā izkaisīto kniepadatas galviņu, bet pretī vilkās vougonu kuģa neglītāis, dzeltenais kluncis.